Förord till konkurrensrapporten för 2019
av verkställande vice ordförande Margrethe Vestager

När vi närmade oss slutet av 2019 var det nog inte många som kunde föreställa sig att händelserna i början av 2020 skulle få så dramatiska konsekvenser för världen och världsekonomin. Covid-19-utbrottet blev på många sätt ett paradigmskifte, och vi har blivit tvungna att snabbt anpassa och ompröva vårt sätt att arbeta. I ärlighetens namn kan man nog säga att kommissionen har levt upp till förväntningarna när det gäller konkurrenspolitiken.

Enligt EU:s regler om statligt stöd kan medlemsstaterna ge företag stöd för att avhjälpa en allvarlig störning i sina ekonomier. I mars 2020 antog kommissionen en tillfällig ram som gjorde det möjligt för medlemsstaterna dels att se till att företagen hade tillräcklig likviditet, dels att bidra till att behålla arbetstillfällen och kontinuitet i ekonomin under covid-19-pandemin. Under första halvan av 2020 utvidgade kommissionen, i takt med krisens förlopp, den tillfälliga ramen tre gånger för att tillgodose medlemsstaternas och företagens behov, bland annat genom ytterligare stöd till utveckling och produktion av covid-19-relaterade produkter, lönesubventioner och rekapitaliseringar. Antagandet av den tillfälliga ramen och de påföljande ändringarna visar hur kommissionen var i stånd att reagera på, anpassa sig till och hantera snabbt föränderliga omständigheter, och samtidigt säkerställa lika villkor på den inre marknaden. Det är nämligen absolut nödvändigt att vår inre marknad återhämtar sig med kraft.

Covid-19-pandemin har självklart även påverkat andra områden inom konkurrenspolitiken.

I mars 2020 offentliggjorde kommissionen tillsammans med de nationella konkurrensmyndigheterna, inom ramen för Europeiska konkurrensnätverket, ett gemensamt uttalande om hur de hade för avsikt att tillämpa antitrustreglerna under krisen. Kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna förklarade att de skulle underlätta nödvändiga och tillfälliga åtgärder för att åtgärda den försörjningsbrist som pandemin orsakat. Samtidigt varnade de för att de inte skulle tveka att ingripa om krisen utnyttjades till att dölja konkurrensbegränsande metoder.

På antitrustområdet offentliggjorde kommissionen i april 2020 ett meddelande om en tillfällig ram med vägledning för företag. I meddelandet fastställde kommissionen hur den skulle gå till väga för att bedöma samarbetsprojekt som var nödvändiga på grund av covid-19-pandemin, t.ex. tillgång till läkemedel och medicinsk utrustning.

När det gäller företagskoncentrationen, offentliggjorde generaldirektoratet för konkurrens inledningsvis ett meddelande där företagen uppmanades att vänta med sina anmälningar, men därefter har arbetet med företagskoncentrationer fortsatt med mycket få avbrott både vad gäller förenklade och mer komplexa ärenden.

Jag kan med stolthet säga att kommissionens avdelningar har klarat av den utmaning som denna kris utan motstycke har inneburit. Ett mycket stort antal anmälningar av statligt stöd har bedömts under extrem tidspress. EU:s kontroll av företagskoncentrationer har fungerat och kommissionen har hållit de lagstadgade tidsfristerna och samtidigt fullgjort sina rättsliga skyldigheter. Tillämpningen av antitrustreglerna har fortgått utan nämnvärda förseningar.

Men vi får inte glömma det vi uppnådde 2019.

Kommissionens insatser under 2019 omfattade flera olika sektorer för att främja öppna och effektiva marknader i EU. EU:s konkurrenspolitik fortsatte att vara ett stöd i kommissionens viktigaste

politiska prioriteringar kopplade till den inre marknaden, såsom digitalisering, rättvis beskattning, energi och klimat.

Kommissionen visade sin förmåga att strikt tillämpa konkurrensreglerna genom att bötfälla konkurrensbegränsande avtal mellan företag och företag som missbrukar sin dominerande ställning till nackdel för konsumenterna. År 2019 antog kommissionen 15 beslut om påföljder för konkurrensbegränsande beteenden. Kommissionen slutförde också fyra antitrustärenden baserade på det frivilliga samarbetsförfarandet.

År 2019 anmäldes 382 företagskoncentrationer till kommissionen. Trots en liten minskning i absoluta tal jämfört med 2018 låg antalet anmälningar under 2019 kvar på en mycket hög nivå. Merparten av de företagskoncentrationer som anmäldes 2019 gav inte upphov till några konkurrensproblem. Kommissionen antog 362 koncentrationsbeslut 2019 och ingrep i 19 ärenden. Tre koncentrationer förbjöds, tio godkändes med vissa förbehåll under den första etappen och sex godkändes med vissa förbehåll efter den andra etappen. Merparten av de korrigerande åtgärder som kommissionen godtog under 2019 bestod i avyttring av materiella eller immateriella tillgångar, vilket bekräftar att kommissionen föredrar korrigerande åtgärder av strukturell karaktär.

Kommissionen antog 308 beslut om statligt stöd 2019. Kommissionen godkände statliga stödordningar som gör det möjligt för medlemsstaterna att till exempel uppnå miljömål, bygga ut bredbandsnät med mycket hög kapacitet och finansiera forskning inom nyckelindustrier. Ett andra viktigt projekt av gemensamt europeiskt intresse för utveckling av batterier med deltagande av sju medlemsstater godkändes 2019. Kommissionen har dessutom fortsatt sina insatser för att se till att medlemsstaterna inte beviljar vissa företag otillbörliga skatteförmåner som gör att de kan undvika att betala sin del av skatten.

I linje med kommissionens riktlinjer för bättre lagstiftning fortsatte utvärderingen av konkurrensreglerna under 2019 för att säkerställa att de fortfarande är ändamålsenliga. När det gäller antitrust fortsatte utvärderingarna av gruppundantagsförordningen om horisontella avtal, gruppundantagsförordningen om vertikala avtal, gruppundantagsförordningen för motorfordon och gruppundantagsförordningen för konsortier. När det gäller företagskoncentrationer gjorde kommissionen sin utvärdering av de aspekter av EU:s kontroll av företagskoncentrationer som rör förfarandena och jurisdiktionen. När det gäller statligt stöd fortsatte kontrollen av ändamålsenligheten i de regler som gäller moderniseringen av det statliga stödet och vissa andra bestämmelser. I januari 2020 inleddes en utvärdering av tillkännagivandet om definitionen av relevant marknad.

Flertalet marknader genomgår i dag omvälvande förändringar, särskilt de grundläggande förändringar som den pågående digitaliseringen av samhället leder till. Vi måste alla anpassa oss, det vill säga producenter, konsumenter, beslutsfattare och inte minst vi själva som konkurrenspolitikens väktare. Om vi ska fortsätta att spela en roll får vi inte ligga på latsidan utan måste alltid ifrågasätta vårt sätt att agera, lära av erfarenheterna och vid behov se över våra verkställighetsverktyg. Därför gav jag de tre särskilda rådgivarna i uppdrag att ta fram rapporten *Competition Policy for the Digital Era* (inte översatt till svenska), som offentliggjordes i april 2019. De tre särskilda rådgivarna ansåg att konkurrenslagstiftningens grundläggande ram är tillfredsställande och tillräckligt flexibel för att skydda konkurrensen i den digitala eran. De underströk dock att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt digitala plattformars marknadsinflytande. Efter en ingående analys med utgångspunkt i de särskilda rådgivarnas rapport och andra nyligen framlagda rapporter inledde kommissionen i juni 2020 ett offentligt samråd om behovet av ett nytt konkurrensverktyg för att i god tid och effektivt hantera strukturella konkurrensproblem.

För att se till att marknaderna fungerar väl i hela ekonomin räcker det ibland inte med en strikt tillämpning av gällande konkurrensregler. Det kan bli nödvändigt att komplettera en sådan tillämpning med sektorspecifik reglering för att undvika marknadsmisslyckanden. Så kan det bli till exempel på marknader som domineras av digitala plattformar som fungerar som grindvakter. Konkurrenskraft kräver konkurrens, både på hemmaplan och i världen. Konkurrenspolitiken kan inte ensam garantera konkurrenskraften. Den måste kompletteras med en effektiv industripolitik som skapar förutsättningar för entreprenörer att förverkliga sina idéer och göra det möjligt för företag av alla storlekar att blomstra och växa. I sitt meddelande *En ny industristrategi för EU* från mars 2020 lade kommissionen fram sin vision om vad den vill att EU uppnår fram till 2030 och därefter.

EU:s ekonomi är öppen och nära förbunden med resten av världen. Vår öppenhet kan dock användas för att snedvrida konkurrensen på den inre marknaden, till exempel av utländska företag som får statligt stöd. Vi behöver de rätta verktygen för att ta itu med de negativa effekterna av utländska subventioner. Därför inledde kommissionen en diskussion om detta i juni 2020 då den offentliggjorde en vitbok om att skapa lika villkor med avseende på utländska subventioner.

Sammanfattningsvis förblir EU:s grundläggande konkurrensregler lika giltiga i dag som när de fastställdes i fördraget för mer än 60 år sedan. Tillsammans med EU:s nationella konkurrensmyndigheter kommer kommissionen fortsatt att se till att reglerna följs på ett rättvist sätt på grundval av fakta, bevisning och grundliga analyser, samtidigt som vederbörlig hänsyn tas till korrekt rättsförfarande. En effektiv konkurrens på den inre marknaden främjar innovation, dynamik och ekonomisk tillväxt till nytta för alla. Konkurrenspolitiken kommer att bidra till uppfyllandet av den sittande kommissionens överordnade mål, dvs. miljöanpassningen av ekonomin, utformningen av EU:s digitala framtid och stärkandet av en ekonomi för människor.